

УДК 619:636.32/.38.082.14
© 2013

М.П. ВИСОКОС,
доктор ветеринарних наук

А.О. ЗАЯРКО,
доцент

Є.В. ЧУМАК,
старший викладач

АДАПТАЦІЙНА ЗДАТНІСТЬ ІМПОРТОВАНИХ ПОРІД ОВЕЦЬ ОЛІБС І ТЕКСЕЛЬ В ЕКОЛОГО- ГОСПОДАРСЬКИХ УМОВАХ СТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ

Встановлено позитивну адаптаційну здатність помісей ($F^{1/2}$), отриманих від схрещування баранів олібс і тексель канадської селекції з матками дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи за еколого-господарських умов степової зони України. За показниками росту і розвитку більш виразно виділялися помісні одноліткі породи олібс, а за проявом м'ясних форм і забійними показниками – помісні ровесники породи тексель.

Виробництво високоякісної баранини, попит на яку зростає, потребує наявності вузькоспеціалізованих м'ясних порід, важливою біологічною особливістю яких є скоростиглість, висока плодючість, інтенсивний ріст і розвиток. Поки що в Україні переважають тонкорунні і напівтонкорунні породи овець, а суто м'ясного типу – відсутні [1–3]. Це спонукало завезення з Канади на Дніпропетровщину овець м'ясної породи олібс і тексель. Селекційно-племінна робота з ними націлена на створення нового м'ясного типу овець шляхом схрещування пристосованих до регіональних еколого-господарських умов маток місцевого дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з баранами цих імпортованих порід [4]. Цим ставиться завдання створити таке стадо (тип) овець, яке, маючи чітко виражені м'ясні форми тілобудови, високі кількісні й якісні показники м'ясної продуктивності, водночас володіло б широким діапазоном адаптативної валентності за еколого-господарських умов, притаманних регіону їх подальшого розведення. Вивчення при цьому їх біологічних і господарсько-корисних ознак за умов адаптації до регіональних умов, притаманних степовій зоні України, і обумовило мету наших досліджень.

Матеріал і методи досліджень. Експериментальну роботу проводили в умовах племінного репродуктора ТОВ “Шаролезька вівця” Новомосковського району Дніпропетровської області, куди з Канади були завезені барани м'ясних вузькоспеціалізованих порід олібс і тексель.

Для проведення досліджень зі загальної чисельності поголів'я чистопородних і помісних ягнят спочатку (до відбивки) за принципом аналогів, а потім (після відлучення) репрезентативним методом були відібрані три групи ярокоч, вирівняних у межах порід за живою масою і фізіологічним станом, 8 голів у кожній: перша (контрольна) – з поголів'я чистопородного молодняка місцевого дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи (Ад), друга і третя групи (дослідні) – з помісного поголів'я, отриманого шляхом схрещування маток асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу з баранами порід олібс (Ад×Ол) і тексель (Ад×Т) відповідно. Усі три групи тварин перебували в однакових умовах годівлі, догляду і утримання. У загальній отарі їх розпізнавали за бирками з тим, щоб було зручно виділяти їх зі стада під час відбору проб крові для досліджень, проведення контрольних зважувань тощо. Від тварин зазначених груп до годівлі відбирали проби крові для дослідження на морфо-біохімічні й імунологічні показники, у 4-місячному віці визначали реактивність їх організму на дію спекотних погодних умов, у віці 6 та 12 місяців – особливості легеневого дихання і газоенергетичного обміну, періодичне зважування живої маси здійснювали при народженні та у віці 1, 4, 8 і 12 місяців (по 20 голів). М'ясну продуктивність вивчали на основі контрольного забою баранців (3 голови з кожної групи) шестимісячного віку.

Результати досліджень та їх обговорення.

За морфо-біохімічними показниками крові помісний молодняк, отриманий від схрещування маток дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з баранами породи олібс і тексель, переважав чистопородних ровесників материнської породи за кількістю еритроцитів, вмістом гемоглобіну, загального білка та за активністю ферментів переамінування. За імунологічними показниками крові помісні ярки першого покоління як породи олібс, так і породи тексель мало поступалися чистокровним одноліткам місцевої материнської породи, а за кількістю Т- і В-лімфоцитів вони в деякі вікові періоди навіть переважали останніх (це стосувалося здебільшого одноліток Ад×Ол).

Помісні ярки (Ад×Ол і Ад×Т) показниками газоенергетичного обміну суттєво переважали своїх чистопородних ровесниць, що свідчить про більш високий рівень окисно-відновних процесів в організмі. Так, рівень теплопродукції у них був вірогідно вищим в 1,4 раза та на 18,6 %, а вентиляції легенів – на 25,5 і 13,9 % відповідно.

За реакцією на спекотні погодні умови, характерні літньому періоду степової зони України, помісні ягнята порід олібс і тексель мало відрізнялися від своїх ровесників дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи, що підтверджує про вдалу поєднуваність батьківських порід за цією ознакою. Коефіцієнт теплової чутливості при цьому в них перевищував цей показник у контрольних аналогів лише на 7,9 і 3,2 %.

Одержані дані росту і розвитку показують, що помісні однолітки (F_{1/2}) у річному віці перевищували за абсолютним приростом живої маси чистопородних ровесників асканійської породи дніпропетровського типу: Ад×Ол – баранців на 48,7 і ярочок на 24,9 %, тоді як Ад×Т – лише на 16,2 і 5,0 % відповідно. До того ж їх жива маса у середньому нарощувалася: у баранів і ярочок до 58,5 і 48,1 кг, а у ровесників Ад×Т – до 51,0 і 45,1 кг відповідно.

За результатами контрольного забою баранців у 6-місячному віці помісі Ад×Ол, порівняно з контрольними аналогами місцевої асканійської породи переважали: за забійним виходом – на 10,5, масою м'якоти – на 10,0, коефіцієнтом м'ясності – на 8,6 %, тоді як у помісей Ад×Т перевага за цими показниками становила відповідно 14,5; 16,9 та 9,8 %.

Аналізуючи отримані дані, можна зазначити, що за показниками морфо-біохімічного статусу помісні ягнята (F_{1/2}) обох генотипів майже в однаковій мірі перевищували своїх контрольних ровесників місцевої асканійської породи дніпропетровського типу, а за імунологічною реактивністю лише дещо поступалися їм. Помісні ягнята Ад×Т порівняно з ровесниками Ад×Ол менше реагували на погодні спекотні умови. При контрольному забої у них виявилися кращими показники за масою м'якоти (на 6,9 %), коефіцієнтом м'ясності (на 1,2 %) та виходом м'якоти на 1 кг передзабійної живої маси (на 10,3 %).

Висновки

На основі комплексних досліджень доведено, що помісі (F_{1/2}), отримані від схрещування баранів порід олібс і тексель канадської селекції з матками дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи, проявляли в еколого-господарських умовах степової зони України позитивну адаптаційну здатність. Порівняно з ровесниками місцевої асканійської породи помісні ягнята обох генотипів (Ад×Ол і Ад×Т) у віковому аспекті мали стабільний імунологічний статус організму, до-

статню пристосованість до критичних умов довкілля (за спекотних погодних умов), більш виражену інтенсивність обмінних процесів в організмі, що спонукало до підвищення енергії росту і розвитку. Проте за показниками росту і розвитку більш виразно виділялися помісні однолітки породи олібс, а за проявом м'ясних форм і забійними показниками – помісні ровесники породи тексель.

Бібліографія

1. Ерохин С.А. Динамика производства мяса по странам и континентам мира / С.А. Ерохин // Овцы, козы, шерстное дело. – 2000. – № 2. – С. 7–13.
2. Польська П.І. Методичні основи породоутворення у вівчарстві м'ясо-вовнового напрямку продуктивності / П.І. Польська // Вівчарство: міжвідом. темат. наук. зб. – Нова Каховка : Пиел, 2006. – С. 29–36.

3. Помітун І.А. Селекційні методи підвищення конкурентоспроможності порід овець у регіоні Лісостепу і Полісся / І.А. Помітун // Вісник аграрної науки. – 2000. – № 2. – С. 104–105.

4. Шуваев В.Т. Генетические аспекты разведения овец / В.Т. Шуваев // Породы и породообразовательные процессы в животноводстве. – К., 1989. – С. 73–80.

Рецензент – доктор ветеринарних наук, професор **О.А. Ткаченко**